

KARTLÄGGNINGSBLANKETT FÖR HÅLLBAR LIVSSTIL INOM SMÅBARNSPEDAGOGIKEN

Syftet med denna blankett är att kartlägga och befrämja en etiskt och ansvarsfull hållbar verksamhet inom småbarnspedagogiken. I kartläggningen har man beaktat de globala hållbarhetsmålen (AGENDA 2030), Sustainable Development Goals (SDG). Kartläggningsblanketten baserar sig på den internationella småbarnspedagogiska organisationen OMEPs skala för bedömning av hållbar utveckling, ERS-SDEC, ESD Rating Scale. I blanketten beaktas de mål för hållbar livsstil som skrivs fram i Grunderna för planen för småbarnspedagogik.

INSTRUKTION

Kartläggningsprocessen gäller tre dimensioner i enlighet med Brundtland-kommissionens definition:

- **Ekologisk hållbarhet**, där man kartlägger upprätthållandet av biodiversitet och hållbara ekosystem
- **Social och kulturell hållbarhet**, där man kartlägger förverkligandet av rättvisa
- **Ekonomisk hållbarhet**, där man kartlägger sparsam och balanserad användning av naturresurser

Varje dimension innehåller fem aspekter som visar på olika sätt att arbeta med hållbarhetsfrågor.

- 1) Diskutera först hur var och en av de tre dimensionerna framträder i er verksamhet. Ni kan också fokusera på en av dimensionerna i taget.
- 2) Beskriv överst det arbete du och ditt team just nu gör och reflektera tillsammans över vilken av de fyra beskrivningarna som bäst motsvarar er nuvarande verksamhet. Observera att barnens ålder och utvecklingsnivå samt barngruppens struktur, barnens behov och deras intressen påverkar hur hållbar livsstil behandlas tillsammans med barnen.
- 3) Skriv slutligen ner era förslag på hur ni kunde utveckla ert arbete med respektive dimension av hållbar verksamhetskultur framöver.

Riktgivande beskrivningar av den pedagogiska verksamheten:

- Otillräcklig = frågan berörs *inte alls* ännu i verksamheten eller endast *sällan* eller *sporadiskt*.
- Sparsam = frågan berörs *ibland* eller *i någon mån* (t.ex. temadagar eller –veckor, informationsmaterial, diskussioner) men huvudsakligen lärarstyrt (man visar, berättar, föreslår).
- God = man utforskar och reflekterar över frågan *regelbundet* eller *ofta* och tillsammans med barnen genom mångbottnade läroprocesser (lek, skapande, forskande läroprocesser, digitala lösningar) där barns förmåga till kritisk reflekterande diskussion stärks.
- Utmärkt = frågan behandlas *systematiskt* och *målinriktat* i verksamhetskulturen, även med externa aktörer lokalt, nationellt och/eller globalt.

Ekologisk hållbarhet

Att förstå sig själv som en del av ekosystemet (SDG 13, 14, 15)

På vilka sätt beaktar ni temat *Att förstå sig själv som en del av ekosystemet* i er verksamhet?

Vi behandlar sällan eller aldrig att människan är en del av naturen. Vi observerar, känner igen och benämner växter och djur sporadiskt.	Vi betraktar i någon mån att människan är en del av ekosystemet. Vi behandlar i någon mån artkunskap, begrepp och fenomen som hänger samman med växter och djur.	Vi stöder regelbundet barnen i tillägnandet av ett etiskt förhållningssätt där människan betraktas som en del av ekosystemet. Vi uppmuntrar barn att observera och utforska naturen på ett mångsidigt sätt under olika årstider. Vi namnger och diskuterar ofta djur och växter.	Vi behandlar mångsidigt relationen mellan människa och natur med barnen. Vi strävar målinriktat efter att verka för balans i ekosystemet och att stöda bevarandet av den biologiska mångfalden. Vi tillämpar systematiskt ett undersökande arbetssätt för att observera, känna igen och benämna växter och djur. Vi lär barnen att verka för bevarandet av den biologiska mångfalden.
--	--	--	---

Ekologisk hållbarhet

Att ha en respektfull relation till naturen (SDG 13, 14, 15)

På vilka sätt beaktar ni temat *Att ha en respektfull relation till naturen* i er verksamhet?

Vi behandlar sällan eller inte alls respekten för naturen och dess mångfald tillsammans med barnen. Vi verkar sporadiskt för att skydda naturen.	Vi behandlar ibland ekologisk hållbarhet och ekosystemets funktionsförmåga. Vi arbetar i någon mån miljövänligt.	Vi uppmärksammar regelbundet betydelsen av en hälsosam, trygg och trivsamt livsmiljö och vi arbetar ofta miljövänligt.	Vi behandlar respekt för och skyddande av naturen som en integrerad del av den pedagogiska verksamheten och med barnens intresse som utgångspunkt. Hela vår fostringsgemenskap deltar i hållbarhetsverksamheten på ett engagerat sätt.
--	--	--	--

Ekologisk hållbarhet

Att njuta, leka och lära i naturen (SDG 3, 4, 13, 14, 15)

På vilka sätt beaktar ni temat *Att njuta, leka och lära i naturen* i er verksamhet?

Vi använder sällan eller aldrig naturen som en plats för rekreation, för att uppleva naturens estetik eller lugn och ro. Vi tillämpar sporadiskt naturupplevelser som en del av barnens lärande.	Vi gör ibland utflykter och njuter av naturens lugn. Vi berättar i viss utsträckning för barnen om naturens positiva inverkan på hälsan.	Vi njuter, leker och lär regelbundet i naturen. Barnen ges möjlighet att slappna av och lugna ner sig i naturen. Tillsammans med barnen utforskar och diskuterar vi ofta naturens positiva inverkan på hälsa och välmående.	Vi värnar målmedvetet om och strävar efter de positiva effekter på hälsa och välmående som naturen ger. Vi vägleder barnen till att slappna av, njuta och återhämta sig i naturen. Utomhuspedagogik är en integrerad del av vår verksamhet och den förverkligas systematiskt.
--	--	---	---

Ekologisk hållbarhet

Att ta ansvar för livsmiljön (SDG 3, 6, 7, 11, 12, 13, 14, 15)

På vilka sätt beaktar ni temat *Att ta ansvar för livsmiljön* i er verksamhet?

Vi stöder sporadiskt förmågan att ta ansvar för livsmiljön. Vi stärker sällan eller ibland barnens utveckling i riktning mot en hållbar livsstil.	Vi riktar i någon mån barnens uppmärksamhet mot byggandet av en hälsosam, trygg och trivsamt livsmiljö. Vi följer i viss mån upp verksamhetens ekologiska fotavtryck (användningen av naturresurser) och försöker i någon mån minska belastningen på miljön.	Vi befrämjar regelbundet ansvarsfull och miljövänlig verksamhet. Vi erbjuder kunskap, konkreta exempel och möjligheter i enlighet med en hållbar livsstil. Vi fungerar ofta som exempel för barnen och diskuterar betydelsen av val i vardagen och möjliggör en mångsidig verksamhet för miljöns bästa.	Vi arbetar målinriktat med att ta ansvar för livsmiljön och uppmuntrar barn att göra miljövänliga handlingar. Tillsammans med barnen undersöker vi på ett mångsidigt och systematiskt sätt verksamhetens lokala och globala miljökonsekvenser.
---	--	---	--

Ekologisk hållbarhet

Att förebygga och motverka miljöproblem (SDG 3, 4, 6, 7, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16)

På vilka sätt beaktar ni temat *Att förebygga och motverka miljöproblem* i er verksamhet?

Vi förebygger sällan miljöproblem. Vi ingriper sällan eller sporadiskt i lokala, regionala eller globala miljöproblem. Vi behandlar sällan de ekologiska förändringar som förorsakas av människan.	Vi behandlar i någon mån lokala, regionala eller globala miljöproblem. Vi diskuterar i någon mån de ekologiska förändringar som orsakas av människan med barnen.	Vi förebygger regelbundet miljöproblem tillsammans med barnen och vi försöker hantera och minska problemens konsekvenser med barnen. Vi behandlar ofta lokala, regionala och globala miljöproblem på ett handlingsbaserat och lösningsfokuserat sätt.	Vi arbetar målinriktat för att förebygga olika miljöproblem. Vi fördjupar oss i problemen i nätverk av olika slag, även globalt. Vi samarbetar med familjerna och lokala och globala aktörer för att förebygga och motverka miljöproblem. Vi uppmuntrar barn att vara aktiva i skyddandet av miljö.
--	--	---	---

[illegible]

Social och kulturell hållbarhet

Att utveckla sociala och emotionella färdigheter samt förebygga mobbning (SDG 3, 4, 5, 8, 10, 16)

På vilka sätt beaktar ni temat *Att utveckla sociala och emotionella färdigheter samt förebygga mobbning* i er verksamhet?

Vi stärker sporadiskt barns förmåga att känna igen, benämna och förstå känslor. Vi uppmärksammar sällan förmågan att beakta andra och sätta sig in i andras situation. Vi arbetar sällan i olika grupper för att öva samarbetsfärdigheter.	Vi observerar och stöder i någon mån barns kamratrelationer och uppmuntrar dem att delta i olika sociala situationer. Vi stöder i någon mån utvecklingen av barnens förmåga till självreglering och styrning av sina handlingar med olika pedagogiska metoder.	Vi granskar systematiskt barnens gruppdynamik och deras inbördes maktförhållanden. Vi uppmärksammar konfliktsituationer och stöttar dem i att hantera konflikter på ett konstruktivt sätt. Vi reder ut situationer med störande beteende, konflikter eller mobbning och erbjuder tröst. Vi diskuterar ofta situationerna med vårdnadshavarna. Vi söker lösningar i dialog med alla parter.	Vi har gjort en plan för att förebygga och ingripa i mobbning i samarbete med familjerna. Vi utvärderar kontinuerligt hur planen förverkligas. Vi bygger systematiskt tillsammans med barnen, familjerna och andra samarbetsparter en verksamhetskultur som förebygger mobbning inom småbarnspedagogiken. Vi arbetar målinriktat med att förebygga våld och radikaliserings och befrämja fred och frihet från våld.
--	--	--	---

Social och kulturell hållbarhet

Att befrämja jämlikhet och beakta individuella behov (SDG 3, 4, 5, 8, 10, 16)

På vilka sätt beaktar ni temat *Att befrämja jämlikhet och beakta individuella behov* i er verksamhet?

Vi arbetar sällan eller inte alls med att förebygga diskriminering eller med alla människors lika behandling. Vi beaktar sporadiskt alla barns lika möjligheter att delta i verksamheten i vårt val av material och metoder.	Vi diskuterar ibland alla människors lika värde och uppmuntrar barnen att behandla alla människor likvärdigt oberoende av ålder, ursprung, funktionsförmåga eller andra motsvarande faktorer. I valet av material och metoder beaktar vi i någon mån alla barns lika möjligheter att delta i verksamheten.	Vi arbetar aktivt för att motverka orättvisor genom att tillsammans med barnen granska de mekanismer som leder till diskriminering och skapa nya sätt att fungera. Vi ingriper konsekvent i situationer där diskriminering förekommer. Vi förverkligar ofta en pedagogik som beaktar mångfald och som gör det möjligt för alla barn att vara delaktiga och få positiva erfarenheter av att vara hörd och sedd.	Vi har tillsammans med familjerna gjort upp en plan för likvärdig behandling, som sporrar utvärderingen och utvecklingen av likabehandling. Vi bygger tillsammans med barnen, deras familjer och andra lokala och globala samarbetsparter systematiskt upp en verksamhetskultur som garanterar likabehandling för alla barn. Vi uppmuntrar aktivt barnen att bli samhällsmedlemmar som respekterar mångfald.
--	--	--	--

Social och kulturell hållbarhet

Att respektera kulturell mångfald (SDG 3, 4, 5, 8, 10, 16)

På vilka sätt beaktar ni temat *Att respektera kulturell mångfald* i er verksamhet?

De böcker, leksaker och mediainnehåll som finns tillgängliga speglar inte etnisk och kulturell diversitet. Vi beaktar sällan barngruppens språkliga, kulturella, religiösa eller åskådningsmässiga mångfald i valet av arbetssätt och arbetsmaterial.	Vi har tillgång till en del böcker, leksaker och mediainnehåll som speglar etnisk och kulturell mångfald samt minoriteter. Vi har valt material och metoder så att de i viss mån beaktar barngruppens mångfald i fråga om språklig, kulturell, religiös och åskådningsmässig bakgrund. Ibland förverkligar vi pedagogiska helheter som berör kulturell mångfald (t.ex. vecka mot rasism).	Vi använder oss ofta av böcker, leksaker och mediainnehåll som speglar kulturell mångfald, minoriter och urfolk. Tillsammans med barnen diskuterar vi mångfalden i samhället och olika sätt att tänka och handla. Vi arbetar med att motverka fördomar och förutfattade meningar.	Vi uppmuntrar systematiskt barnen att möta och behandla samhällets mångfald i sina lekar och i interaktionen sinsemellan. Vi planerar tillsammans med barnen en verksamhet som befrämjar ett respektfullt förhållningssätt till olika språk, kulturer, religioner och åskådningar. Vi bygger tillsammans med barnen, deras familjer samt lokala och globala aktörer en verksamhetskultur och ett samhälle som respekterar kulturell mångfald.
---	---	---	---

Social och kulturell hållbarhet

Att befrämja jämställdhet mellan könen och genussensitiv pedagogik (SDG 3, 4, 5, 8, 10, 16)

På vilka sätt arbetar ni med temat *Att befrämja jämställdhet mellan könen och genussensitiv pedagogik* i er verksamhet?

De böcker, leksaker och mediainnehåll vi använder upprätthåller traditionella könsroller. Vi behandlar sällan eller inte alls diversitet i fråga om kön eller genus. Vi förverkligar sporadiskt genussensitiv pedagogik.	En del av de material barnen har tillgång till bryter upp traditionellt tänkande kring könsroller och genus och granskar beteenden relaterade till kön på ett normkreativt sätt. Vi förverkligar i någon mån en genussensitiv pedagogik och uppmuntrar ibland barn att göra val oberoende av kön.	Många av de material barnen har tillgång till representerar kvinnor och män i atypiska könsroller. Vi diskuterar med barnen om stereotypa mönster och behandlar normerande beteenden kritiskt. Vi uppmuntrar regelbundet barnen att göra val som inte baserar sig på stereotypa mönster eller förväntningar.	Vi uppmuntrar systematiskt barnen att ta del av böcker, leksaker och mediainnehåll som utmanar traditionellt könsrollstänkande och som speglar mångfalden i fråga om kön och genus. Vi ingriper systematiskt i ojämlika strukturer och skapar medvetet genom olika samarbetsnätverk en verksamhetskultur som respekterar mångfalden av genus och kön.
--	---	--	---

Social och kulturell hållbarhet

Att beakta mångfalden i familjerna (SDG 1, 3, 4, 5, 8, 10, 16)

På vilka sätt beaktar ni temat *Att beakta mångfalden i familjerna* i er verksamhet?

De böcker, leksaker, mediainnehåll som finns i vår verksamhet speglar inte mångfalden i familjerna. Vi diskuterar sällan eller aldrig familjernas olika livsstil och värderingar. Vi talar sporadiskt om mångfalden i familjerna och socioekonomi.	Barnen har i viss utsträckning tillgång till material som speglar mångfalden av familjer. Vi väljer medvetet material som speglar denna mångfald och diskuterar i viss mån frågan med barnen. Personalen erkänner och respekterar familjernas olika sammansättning, livsstil och värderingar.	Många av de material barnen har tillgång till speglar mångfalden i familjerna. Vi reflekterar regelbundet med barnen och stöttar ett respektfullt förhållningssätt gentemot olika familjer och deras livsstilar.	Vi uppmuntrar systematiskt barnen att ta del av material som behandlar mångfald i familjerna. Tillsammans med barnen undersöker vi olika familjekonstellationer och familjesituationer, så att varje barn kan känna att den egna familjen är värdefull. Vi ingriper systematiskt i strukturer i vår verksamhet som bidrar till olika behandling. Vi skapar tillsammans med vårdnadshavarna målinriktat en verksamhetskultur där mångfald respekteras.
--	---	--	---

Hurudana idéer har ni för att utveckla den sociala och kulturella hållbarheten i er verksamhet?

[illegible]

Ekonomisk hållbarhet

Att lära sig måttfullhet och sparsamhet (SDG 4, 5, 8, 10, 11, 12)

På vilka sätt beaktar ni temat *Att lära sig måttfullhet och sparsamhet* i er verksamhet?

Vi behandlar sällan eller inte alls måttfullhet och sparsamhet. Vi behandlar sporadiskt pengars värde med barnen.	Vi ger i viss mån barnen möjlighet att lära sig måttfullhet, sparsamhet och pengars värde (t.ex. butikslek).	Vi uppmuntrar barnen till måttfullhet och sparsamhet och stöder dem att reflektera kritiskt över effektivitet och produktivitet. Vi uppmuntrar barnen att reflektera över pengars värde och vi involverar dem i diskussionen inför beslut om anskaffningar till verksamheten (inredning, material, leksaker, böcker och digitala verktyg).	Vi stöder systematiskt ett kritiskt förhållningssätt till konsumtion och barnen får stöd i att förstå pengars värde genom lek och andra vardagliga aktiviteter. Vi handleder genom konkreta exempel barnen i måttfullhet och sparsamhet. Vi strävar efter att i samverkan med lokala och globala aktörer verka för en rättvis fördelning av rikedom.
---	--	--	--

Ekonomisk hållbarhet

Att göra ansvarsfulla anskaffningar och använda material och resurser på ett hållbart sätt (SDG 1, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16)

På vilka sätt beaktar ni temat *Att göra ansvarsfulla anskaffningar och använda material och resurser på ett hållbart sätt* i er verksamhet?

Vi behandlar sällan eller aldrig anskaffningar av inredning, material, böcker, föremål, leksaker, digitala verktyg osv. ur hållbarhetsperspektiv (deras ansvarsfullhet och produktionsprocess). Vi undersöker sporadiskt de miljömässiga eller etiska aspekterna av produktionen eller produkternas ekologiska fotavtryck.	Vi fäster ibland uppmärksamhet vid anskaffningarnas miljökonsekvenser och berättar för barnen om hur de föremål som används i verksamheten produceras. Vi underhåller och reparerar ibland saker och/eller hittar då och då på nya användningsområden för dem. De föremål som tas ur bruk cirkuleras i någon mån.	Vi diskuterar mångsidigt anskaffningarnas miljökonsekvenser och reflekterar kritiskt över hur ansvarsfull produktionen av dem är. Tillsammans med barnen utforskar vi hur det återvunna materialet återanvänds. Vi tillämpar sambruk och lånar material (leksaker, böcker osv) mellan olika grupper eller avdelningar.	Vi utreder de lokala, regionala och globala konsekvenserna (miljö och etik) av våra anskaffningar. Tillsammans med barnen behandlar vi mångsidigt och kritiskt de miljömässiga och mänskliga följderna av produktionen av olika varor. Vi överväger noggrant behovet av anskaffningar och försöker minimera nyanskaffningarna. Istället strävar vi efter att återbruka material.
--	---	--	--

Ekonomisk hållbarhet

Att använda energi och vatten på ett hållbart sätt (SDG 3, 4, 6, 7, 11, 12, 13, 14, 15)

På vilka sätt beaktar ni temat *Att använda energi och vatten på ett hållbart sätt* i er verksamhet?

Vi behandlar sporadiskt vanor och lösningar för att spara energi och vatten. Energieffektiviteten granskas sällan eller inte alls.	Vi strävar i någon mån efter att minska användningen av miljöbelastande energi och vatten. Vi undviker onödig användning av vatten, belysning och elektroniska apparater.	Vi reflekterar kritiskt över frågor som gäller produktionen och konsumtionen av energi och våra egna vanor. Vi strävar efter att använda miljövänligt producerad energi. Vi talar med barnen om vikten av rent vatten. Vi utforskar och uppmuntrar uppfinningsrikedom i förhållande till energi och vatten.	Vi följer systematiskt upp vår egen användning av energi och vatten tillsammans med barnen. Vi undviker att stöda energi som kommer från icke-förnybara källor och försöker producera egen el. Vi diskuterar en hållbar användning av energi med barnen. Vi stöder dem i att förstå de globala följderna av energiproduktion och –konsumtion samt vattenförbrukning. Barnen uppmuntras att bidra till hushållande med energi och vatten.
--	---	---	--

Ekonomisk hållbarhet

Att utveckla ett medvetet förhållningssätt till mat (SDG 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15)

På vilka sätt beaktar ni temat *Att utveckla ett medvetet förhållningssätt till mat* i er verksamhet?

Vi beaktar sällan eller inte alls matens ursprung. Vi arbetar sporadiskt för att minska matsvinnet. Tidvis återvinner vi och strävar efter att minimera förpacknings- och hushållsavfall samt minska matsvinnet.	Vi diskuterar i viss mån matens betydelse med barnen. Miljövänliga alternativ finns på vår meny ibland (t.ex. vegetarisk och närproducerad mat). Vi uppmuntrar barnen att minska matsvinnet och att källsortera förpackningar, matrester och annat hushållsavfall.	Vi talar ofta med barnen om matens ekologiska, sociala, kulturella och ekonomiska betydelse. Tillsammans med barnen utforskar vi matens ursprung och matkedjan. Vi har minimerat matsvinnet och tar vara på och använder rester. Vi odlar småskaligt men genomtänkt.	Tillsammans med barnen utforskar vi olika aspekter av matkedjan (näring, miljö, transporter, arbetsförhållanden, djurens välfärd, ekonomi och produktsäkerhet etc.). Vi reflekterar kritiskt över matens etiska och miljömässiga konsekvenser. Vi odlar och komposterar med barnen och gör mat tillsammans med barnen enligt säsong och med lokala råvaror. Matfostran förverkligas tillsammans med barnens familjer och andra centrala aktörer.
--	--	--	--

Ekonomisk hållbarhet

Att utveckla en hälsosam livsstil samt fysisk och psykisk hälsa (SDG 2, 3, 4, 6, 10)

På vilka sätt beaktar ni temat *Att utveckla en hälsosam livsstil samt fysisk och psykisk hälsa* i er verksamhet?

Vi uppmärksammar sporadiskt betydelsen av trygghet, hälsosam livsstil samt fysisk och psykisk hälsa med barnen. Vi talar sällan eller aldrig med barnen om betydelsen av personlig hygien och munhygien endast litet.	Vi diskuterar i någon mån sömnens, kostens, rörelsens och relationernas betydelse för välbefinnandet. Vi handleder ibland barnen i att röra sig tryggt i trafiken. Vi stöder i viss mån barnen i tillägnandet av hälsosamma levnadsvanor.	Vi reflekterar tillsammans med barnen över de faktorer som bidrar till en god hälsa (t.ex. sömn och vila, rörelse, kost, medievanor, trygga och betydelsefulla relationer) och stöder barnen i att uppmärksamma dem i vardagen. Vi gör barnen uppmärksamma på de positiva följderna av att sköta sin personliga hygien, värna om sin egen och andras trygghet och psykiska och fysiska välmående.	Vi arbetar målmedvetet i hela fostringsgemenskapen och tillsammans med barnen för att stöda deras helhetsmässiga välmående. Vi handleder barnen i att ta hand om sitt eget välmående och samarbetar med lokala aktörer som stöder barns helhetsmässiga trygghet och välmående, och som arbetar för en hälsosam livsstil hos barn och familjer (t.ex. genom besök av sakkunniga). Vi uppmuntrar barnen att verka för att befrämja hälsa i ett globalt perspektiv.
---	---	---	--

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.